

Cyril a Metod – odkaz pre dnešok

Pod týmto názvom sa nám v máji 2013 dostal do rúk zborník prednášok z Teologickej vedecko-historickej konferencie v Poprade 12. – 14. 9. 2012, usporiadanej GBÚ ECAV na Slovensku a Združením evanjelických duchovných. Pre GBÚ ECAV na Slovensku ho vydal Transcius v Liptovskom Mikuláši.

Názov zborníka je identický s témou konferencie, hoci obsahovo priamo s témou korešpondujú iba prvé tri z celkovo piatich prednášok 1. časti. Tieto spolu s úvodom „hlavného organizátora“ a zostavovateľa Dr. Miloša Klátika a programom konferencie zaberajú necelú polovicu obsahu (54 s.). Všetky tri majú aj identické tematické zadanie: *Cyril a Metod z pohľadu rímskokatolíckej cirkvi* (prof. Dr. Viliam Judák, biskup Nitrianskej diecézy), *Cyril a Metod z pohľadu pravoslávnej cirkvi* (prof. Dr. Ján Šafin, dekan Pravoslávnej bohosloveckej fakulty v Prešove) a *Cyril a Metod z pohľadu evanjelickej a. v. cirkvi* (prof. Dr. Igor Kišš, ev. teológ, bývalý dekan EBF UK v Bratislave).

Organizátorom konferencie patrí uznanie, že pred blížiacim sa jubileom 1150 rokov od príchodu vierozvestov na Veľkú Moravu dokázali získať prednášajúcich špičkových odborníkov v cyrilo-metodskej problematike. Formou vedecko-populárnou prezentovali odkaz Cyrila a Metoda pre dnešok v uvedených cirkvách, a zároveň zvýraznili živý ekumenický rozmer dedičstva vierozvestov nielen v jednotlivých cirkvách našej krajiny, ale i Európy vôbec. To je asi najvýznamnejší prínos konferencie, teologické vedecko-historické fórum s ekumenickým pohľadom.

Autori formálne splnili danú úlohu a v snahe prezentovať odkaz vierozvestov z pohľadu materskej cirkvi, zdôrazňujú hlavne najčastejšie sa vyskytujúce otázky svojho prostredia. Z prednášok už na prvý pohľad ľahko zistíme, že odkaz Cyrila (Konštantína) a Metoda je v našom národe neprerušene živý, ako i v prevažnej väčšine slovanských národov. Jednotlivé, misijnou činnosťou slovanských vierozvestov implementované prvky, najmä v liturgickej praxi, pre zrozumiteľnosť jazyka, sú trvalou súčasťou praxe v jednotlivých cirkvách počas celého pozorovaného obdobia. Slovákom, zhodne ako v lone katolíckej, tak i evanjelickej cirkvi, sa práve Cyril a Metod stali vzorom neústupčivosti pri presadzovaní užívania reči ľudu. Ich dielo inšpirovalo mnohých popredných literátov a vodcov v časoch národného obrodzenia, a v neľahkom boji o púhu existencie národa. Nezanedbateľným faktom je, že práve oslavy milénia ich príchodu k našim veľkomoravským predkom (v roku 1863) boli hlavným impulzom k založeniu národnej ustanovizne, Matice slovenskej.

Z pohľadu predstaviťa pravoslávnej cirkvi (Dr. J. Šafina) Cyril a Metod prišli na Rastislavovo pozvanie medzi našich predkov s typickou východnou (gréckou) pravoslávnu liturgiou v staroslovanskom jazyku, čím vlastne vyhovelí požiadavke veľkomoravského kniežaťa. „*Hlavnou náplňou (ich) misie bolo teda budovanie cirkvi v liturgickom spoločenstve... Konštantín teda od samotného počiatku misijnej činnosti vytváral základy pre bohoslužby východného, pravoslávneho rítu*“ (str. 37). Len pre zaujímavosť, túto myšlienku ešte razantnejšie rozviedol prešovský bazilián Gorazd A. Timkovič (čo je už ale mimo rámca nami pojednávaných prednášok), keď píše: *Cyril a Metod boli grékokatolíckmi* (Prešov, 1996). S týmto sa nepriamo stotožňuje aj sám Dr. V. Judák, keď uvádza: *Cyril a Metod plnili svoju misionársku službu v jednote tak s Carihradskou cirkvou, z ktorej boli poslaní, ako aj s Rímskym stolcom sv. Petra, ktorý ich dielo schválil a potvrdil; a tak podali svedectvo o jednote Cirkvi*“ (str. 22).

K legitímnemu používaniu reči ľudu v liturgickom živote cirkvi potrebovali vierozvestovia súhlas panovníka i úradné schválenie najvyššími cirkevnými predstaviteľmi. Preto predvídavým diplomatickým krokom bola ich cesta do Ríma, keďže v Konštantínopole (Carihrade) o ich zámeroch vopred boli informovaní. Vtedy ešte formálne nerozdelená cirkev na západnú a východnú, hoci aj s ťažkosťami pre vyhrotené protirečivé stanoviská rímskeho pápeža a konštantínopolského patriarchu, v zásade akceptovala ich zámer a misijné dielo v slovanskej reči dostalo pevný základ.

Prof. Dr. V. Judák silne prízvukuje ekumenické myšlienkové prelínanie rímskokatolíckych a evanjelických dejateľov v slovenskom národnoobrodnom procese, ale aj v neprajných podmienkach maďarizácie a totalitného útlaku. Práve v jeho príspevku sa nachádza jasne rozvedená konferenciou pojednávaná téma – *odkaz Cyrila a Metoda pre dnešok*, keď rozoberá myšlienky encykliky pápeža Jána Pavla II. *Slavorum apostoli*, vydanú 2. júna 1985. Už predtým (31. 12. 1980) listom *Egregiae virtutis* „vyhlásil týchto svätcov za spolu patrónov Európy... Toto vyhlásenie... chce byť... pre ľudí našej doby svedectvom výsostného významu kázania evanjelia, ktoré Ježiš Kristus zveril cirkvám (str. 16). Cyril a Metod, podľa V. Judáka, „**poukázali na hodnoty, ktoré sa na historickej ceste národov (Európy) osvedčili ako veľmi časové aj pre našu dobu** (zdôraznil OP), ktorá v dôsledku toľkých zložitých náboženských, kultúrnych, občianskych a medzinárodných otázok hľadá zdôvodnenú jednotu v skutočnom spoločenstve rôznych zložiek“ (str. 20).

Vo svojom príspevku prof. I. Kišš vidí v cyrilo-metodskom diele hlavne viaceré zásadné prvky evanjelickej, reformáciou obnovenej cirkvi. Nimi zdôrazňovaný princíp vzdelania i používanie Písma svätého, liturgických a cirkevno-právnych spisov v hovorovej reči ľudu je dôkazom, že v ich diele sa jeden z hlavných reformačných princípov stal súčasťou života cirkvi už niekoľko storočí pred Jánom Husom a Martinom Lutherom.

Ďalšie dve prednášky prednesené na konferencii - prednášky prof. Dr. Jána Findru a prof. Dr. Vladimíra Patráša (obaja pôsobia ako vysokoškolskí pedagógovia v B. Bystrici) - sú orientované na praktickú službu duchovných ECAV, ktorí boli temer výlučnými účastníkmi konferencie. Môžu im byť pomocou pri štylistickej príprave a samotnom prednese rečníckych prejavov, „*akým je kázeň alebo duchovný príhovor*“. Je evidentné, ako zhodne tvrdia autori prednášok, že pri súčinnom využití rôznych pomerne ľahko dostupných aspektov teórie jazykovej kultúry, štylistiky a rétoriky či celkového „*potenciálu hláskovej a intonačnej roviny jazykového prejavu*“ je možné dosiahnuť oveľa väčšiu účinnosť rečového prejavu.

Novinkou zborníka je 2. časť – duchovné príhovory s modlitbami (20 strán). Myšlienkovou rozmanitosťou a štýlom odhaľujú tieto texty osobitosti piatich autorov. Navonok, formálne síce využívajú bohatstvo biblického textu rozdielnym spôsobom, ale majú aj niečo spoločné. Je to neskrývaná snaha, typická pre súčasnú generáciu duchovných našej cirkvi, avšak raz viacej, inokedy menej oslovujúco, ale s prijateľným dôrazom poukázať na zvestný charakter Božieho slova. V programe konferencie má pravidelný priestor i blahoželanie vedenia cirkvi k jubileu ordinácie duchovných. Spolu so stručným predstavením prednášajúcich a dokumentačne výstižnou fotogalériou (5 + 3 str.) tvoria záverečnú časť tohto 112-stranového zborníka.

Mgr. Ondrej Peťkovský, ev. farár v. v.